

The background of the slide is a blurred photograph of a cable-stayed bridge, likely the Erasmus Bridge in Rotterdam, with a city skyline visible in the distance under a clear sky. The bridge's white pylon and cables are prominent on the right side of the frame.

Drempels verlagen, doorstroom verhogen

Opmaat voor een Rotterdamse Onderwijs Agenda als kompas voor de toekomst

juni 2022

WOORD VOORAF

Rotterdam kiest koers

De stad bereidt zich voor op een nieuwe raadsperiode. Een periode waarin opnieuw scherpe keuzes moeten worden gemaakt om de stad leefbaar, economisch sterk, sociaal, gezond en aantrekkelijk te houden voor wie er woont en werkt, opgroeit en zich ontwikkelt.

Een inclusieve stad waar jong en oud kansen krijgt om zich naar vermogen te ontwikkelen. Een stad zonder drempels, met ruimte voor ieder om deel te nemen aan de samenleving.

Aanleiding voor een Rotterdamse Onderwijs Agenda

Bestuurders van het onderwijs, de kinderopvang, lerarenopleidingen, de hogeschool en de universiteit vinden elkaar in de ambitie om een aantal belangrijke en knellende vraagstukken op te pakken. Zij doen dat vanuit hun eigen verantwoordelijkheid én een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de stad. Bestuurlijk partnerschap is daarvoor onmisbaar.

Aanleiding voor een Rotterdamse Onderwijs Agenda ligt in de behoefte aan een gezamenlijke koers, als ijkpunt voor activiteiten die tot betere resultaten voor de Rotterdamse jeugd leiden, voor professionals en ondernemers, voor opleidingen en voor de samenleving als geheel. De Rotterdamse Onderwijs Agenda moet helpen om het verschil te maken, door thema's te kiezen die ertoe doen en door bestaande initiatieven vanuit een integrale visie beter te verbinden.

De basis voor deze agenda is een gezamenlijke visie op maatschappelijke vraagstukken en op wat ervoor nodig is deze op te pakken. De context voor deze agenda wordt gevormd door de regio Rotterdam en door belangrijke landelijke ontwikkelingen zoals onder meer beschreven in de 'Toekomst van het onderwijs'.

Een eerste schets

Deze notitie is het resultaat van een aantal gezamenlijke ontwerpessies met bestuurders van de kinderopvang, het primair en voortgezet onderwijs, middelbaar en hoger beroepsonderwijs, lerarenopleidingen en de universiteit en vertegenwoordigers van de afdeling onderwijs van de gemeente. In deze notitie staan de randvoorwaardelijke en inhoudelijke thema's die in de ontwerpessies zijn aangedragen en waarop nog onvoldoende samenhangend beleid is ontwikkeld. De notitie vormt de opmaat voor een gezamenlijke agenda en is daarmee ook een uiting van commitment.

Een doorgaande ontwikkelingslijn in een eigen tempo voor ieder kind en iedere jongere vormt de rode draad van deze notitie. Een integrale en toekomstgerichte aanpak is nodig om dat te realiseren.

De gezamenlijke ambitie voor de stad, voor de jeugd en voor de samenwerking vanuit bestuurlijk partnerschap leidt tot deze eerste schets voor een gezamenlijke agenda.

Hoe verder?

De thema's die we in deze notitie benoemen moeten nog verder en op maat worden uitgewerkt. Bestaande overlegstructuren moeten in beeld worden gebracht en waar mogelijk worden benut om de verschillende thema's uit te werken. Het proces hiervoor kan worden vastgesteld in de bestaande sectorkamers. Daarnaast moet er oog zijn voor de realiteit van nu. Rotterdam staat voor een enorme uitdaging die vraagt om een innovatieve en baanbrekende aanpak. De basisvoorwaarden voor goed onderwijs zijn nog niet op orde, we kunnen de effecten van de pandemie nog niet overzien, het personeelstekort binnen het sociaal domein is nijpend én we constateren een gebrek aan cohesie in de stad. Er is meer en andersoortige inzet nodig.

Als bestuurders van het onderwijs, de kinderopvang, lerarenopleidingen, de hogeschool en de universiteit nodigen we het nieuwe college van harte uit om mee te denken over de uitwerking van een gezamenlijke agenda.

I. Ambitie voor de stad

Ieder kind verdient het om gezond en veilig op te groeien en zich naar vermogen te ontwikkelen. Het pad naar volwassenheid kent successen en kansen, maar ook tegenslagen en gebrek aan perspectief. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid om dat pad mét kinderen en jongeren, met hun ouders en professionals die hen begeleiden bij deze ontwikkeling, te effenen.

Het bestaande stelsel kent nog teveel onnodige en onwenselijke barrières voor een doorgaande ontwikkeling. Iedere overgang tussen onderwijssectoren, tussen beleidsdomeinen, tussen school en thuis en iedere wisseling van professionals heeft risico's in zich. Ze noodzaken tot (te) vroege keuzes, veelvuldig afstemmen, vragen over wie doet wat en tot het slechten van schotten in geld en wet- en regelgeving. Daar komt bij dat alle initiatieven die we in Rotterdam ondernemen, bijdragen aan een deel van ons ideaal voor de jeugd, maar nog onvoldoende verbonden en vanuit een integrale visie worden ingezet om dat ideaal in de volle omvang te realiseren.

Ons ideaal is een stad die ontwikkeling op alle fronten mogelijk maakt. Een stad van mogelijkheden, van daadkracht en doen. Wij willen hierin een stap vooruit zetten en dat ideaal dichterbij te brengen. Dit is onze gezamenlijke ambitie voor de stad:

1. Rotterdam: stad van inclusie en gelijke kansen

Rotterdam zijn we samen. Iedereen heeft waarde en is van waarde. Iedereen telt mee en wil gezien, gehoord en erkend worden. Het creëren van kansen en mogelijkheden vraagt om bestaanszekerheid, sociale cohesie, burgerschapsontwikkeling en ongelijke investeringen. Diversiteit moet worden omarmd om gelijkheid te bereiken.

2. Rotterdam: stad van en voor professionals

Het Rotterdamse onderwijs wil met ouders, professionals en partners de voorwaarden voor een kansrijke ontwikkeling van de jeugd realiseren. Een goed gespreid, hoogwaardig en toegankelijk aanbod in toekomstbestendige gebouwen, een sterke opleidingsinfrastructuur en voldoende bekwame en bevoegde professionals voor wie Rotterdam een aantrekkelijke stad is om te wonen en te werken.

3. Rotterdam: stad van ontwikkeling en perspectief op werk

In Rotterdam moeten kinderen, jongeren en studenten de kans krijgen om zich in eigen tempo en op hun eigen niveau te ontwikkelen en te bekwamen. Voor kinderen, jongeren en studenten willen we zorgen voor een doorgaande ontwikkelingslijn en continuïteit in begeleiding. Flexibiliteit, maatwerk en waardering van praktische scholing staan voorop. We willen jongeren opleiden voor werk door een intensieve oriëntatie op de arbeidsmarkt, het creëren van een realistisch beroepsbeeld, intensieve stages en werkplekleren.

4. Rotterdam: stad die kennis en praktijk verbindt

In Rotterdam willen we onderzoek, kennis en praktijk voor opleiden en professionaliseren sterker verbinden. We benutten data over de ontwikkeling van de arbeidsmarkt om vraag en aanbod beter te matchen en de stad economisch vitaal te houden. We gebruiken onze kennisinfrastructuur om jongeren en studenten in aanraking te brengen met het belang van onderzoek en ontwerp.

5. Rotterdam: wendbare stad

We houden oog voor urgente, grote vraagstukken en proberen daar op in te spelen. We zijn wendbaar in onze organisaties én wendbaar als netwerk voor de jeugd.

II. Ambitie voor de jeugd

Gemeente en bestuurders uit het onderwijs, de kinderopvang, lerarenopleidingen, hogeschool en universiteit bouwen samen aan de infrastructuur voor opvang, onderwijs, opleiden en werk, Alle voorzieningen die onderdeel zijn van deze infrastructuur kunnen worden gezien als een mini-samenleving, waarin ontwikkelingsgerichte programma's en onderwijs van hoge kwaliteit worden geboden en de context waarin wordt geleerd, gewerkt, gewoond, gespeeld als uitgangspunt wordt genomen. Een sterke pedagogisch-didactische basis is het fundament voor een kansrijke ontwikkeling.

Armoede zorgt voor veel spanning in gezinnen, die sterk nadelig werkt op leerprestaties. Het bestrijden van armoede staat daarmee aan de basis van het bevorderen van kansgelijkheid. Ontwikkelkansen zijn ook direct verbonden met onderwijs van hoge kwaliteit, een rijk aanbod op plekken waar kinderen en jongeren samenkomen en opleidingen die studenten voorbereiden op het werken in een grootstedelijke omgeving. De grondhouding in de stad moet zijn: *being there*, een warm welkom en een uitnodiging om samen te ontdekken wat past en nodig is. Dit is onze gezamenlijke ambitie voor de jeugd:

- ✓ **We ontwikkelen, innoveren en organiseren mét en voor jullie**
Wat motiveert en beweegt jullie? Waar maken jullie je zorgen over? Wat hebben jullie thuis, op school, in de wijk nodig om je te kunnen ontwikkelen en een goede start te maken op de arbeidsmarkt?
- ✓ **We zorgen voor een rijke leeromgeving**
Op alle plekken waar jullie zijn willen we samen met partners zorgen voor goed onderwijs en een rijk en gevarieerd aanbod dat jullie uitdaagt en ruimte geeft om eigen keuzes te maken.

- ✓ **We bieden maatwerk en flexibiliteit**
Jullie mogelijkheden én onderwijs- en ondersteuningsbehoeften staan centraal. We spannen ons met onze partners in om meer ruimte te creëren voor programma's en examens op maat en voor continuïteit in onderwijs en begeleiding.
- ✓ **We zorgen voor een doorgaande schoolloopbaan**
We willen dat jullie schoolloopbaan zo soepel mogelijk verloopt. We spannen ons met partners in om onderwijssectoren en opleidingen beter te verbinden, door passende doorstroomroutes te creëren, meer mogelijkheden voor stapelen en switchen en de toelating tot opleidingen te versoepelen.
- ✓ **We bieden perspectief op een baan**
We investeren in gerichte loopbaanoriëntatie en -begeleiding en een realistisch beroepsbeeld. We willen met onze partners zorgen voor combinaties van werken en leren en intensieve stageperiodes en stagediscriminatie bestrijden. Als je kiest voor een opleiding in een tekortvak, dan spannen we ons in om je in het onderwijs te houden. Soms met als tussenstap werken en een flexibele maatwerkopleiding.

III. Ambitie voor de samenwerking vanuit bestuurlijk partnerschap

Als bestuurders dragen we vanuit een wettelijke verantwoordelijkheid bij aan een stevige infrastructuur voor de jeugd. Zo is een hoge onderwijskwaliteit de verantwoordelijkheid van onderwijsbestuurders, maar ligt er een gezamenlijke verantwoordelijkheid om te voorzien in de voorwaarden hiervoor. Denk aan spreiding en toegankelijkheid van voorzieningen, voldoende personeel en gezamenlijke afspraken over de routes die kinderen, jongeren, ouders, studenten lopen om gebruik te kunnen maken van dit aanbod.

Iedere partner in het Rotterdamse netwerk voor de jeugd heeft een eigen verantwoordelijkheid én een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit en effectiviteit van het netwerk als geheel. We werken samen vanuit bestuurlijk partnerschap. Dit is onze gezamenlijke ambitie voor de samenwerking vanuit bestuurlijk partnerschap:

- ✓ **Respectvol** We werken samen vanuit gelijkwaardigheid en respect voor ieders eigenheid en verantwoordelijkheid.
- ✓ **Niet-vrijblijvend** We werken vanuit een gemeenschappelijke doel en een gezamenlijke ambitie waaraan iedere partner zich committeert.
- ✓ **Gedeeld eigenaarschap** Wat we met elkaar ontwikkelen, is van iedereen en voor iedereen. We delen met elkaar en werken vanuit een lerende aanpak samen.
- ✓ **Transparant** We houden vinger aan de pols bij de uitvoering van activiteiten en stimuleren integraliteit, samenhang en verbinding. We leggen verantwoording af aan elkaar, aan jongeren en aan de stad.

IV. Opmaat voor een agenda

Onze gezamenlijke ambitie voor de stad, voor de jeugd en voor de samenwerking vanuit bestuurlijk partnerschap leidt tot de volgende contouren voor een gezamenlijke agenda. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen randvoorwaardelijke en inhoudelijke thema's.

Randvoorwaardelijke inzet

Om de gezamenlijke ambitie voor de stad, voor de jeugd en voor de samenwerking vanuit bestuurlijk partnerschap te kunnen realiseren, is het noodzakelijk dat de gemeente en bestuurders uit het onderwijs, de kinderopvang, lerarenopleidingen, hogeschool en universiteit samen meer werk maken van inclusie en gelijke kansen, een dekkend, passend, toegankelijk en duurzaam voorzieningenniveau en het benutten van de kennis- en onderzoeksinfrastructuur.

I. Meer werk maken van inclusie en gelijke kansen

Opvang, onderwijs, gemeente, opleidingen, hogeschool en universiteit werken samen aan gelijke kansen en trekken samen op in de beweging naar inclusief onderwijs in een inclusieve stad. Kansengelijkheid heeft alles te maken met kinderen en jongeren goed zien en erkennen in hun onderwijs- en ondersteuningsbehoeften. Het is de opdracht van het onderwijs om alle kinderen en jongeren in de gelegenheid te stellen om hun volle ontwikkelpotentieel te benutten. Dit vraagt een hoge mate van pedagogisch- en didactisch vakmanschap. Samen en breed opleiden om professionals toe te rusten voor het werken aan een stevige pedagogisch-didactische basis in een grootstedelijke context. Succesvolle initiatieven als de Opleidingsschool Rotterdam (VO) en het BOSS-traject (PO) kunnen worden verbreed naar andere sectoren.

II. Dekkend, passend, toegankelijk en duurzaam voorzieningenniveau

Een weloverwogen voorzieningenplanning en een evenwichtige spreiding van het aanbod over de stad dragen bij aan inclusie en gelijke kansen. Multifunctionele accommodaties bevorderen samenwerking en een andere organisatie van het onderwijs, toegankelijke gebouwen met ruimte voor aanpassingen voor zorg en begeleiding maken het voor

iedereen mogelijk om mee te doen. Voorbeelden hiervan zijn integrale voorzieningen zoals kindcentra, sportcampus, innovatieve onderwijsconcepten en een rijke schooldag. Een andere organisatie van het onderwijs vergroot de mogelijkheden om personeel anders in te zetten en onderwijs, opvang en brede ontwikkelingsmogelijkheden slimmer te combineren.

III. Rotterdam kennishub

Kennis, data, onderzoek en informatie moeten beter ontsloten en benut worden voor kennisdeling en beleidsontwikkeling en voor het vinden van innovatieve oplossingen voor complexe maatschappelijke vraagstukken. De universiteit en andere onderzoeks- en kenniscentra werken intensiever samen aan een kennisinfrastructuur die wordt verbonden met de opleidingsinfrastructuur en het netwerk voor de jeugd.

Inhoudelijke thema's

Naast het realiseren van randvoorwaarden is er ook een aantal thema's waarvoor we ons extra willen inzetten. Niet door 'meer van hetzelfde' te doen, maar door anders en innovatiever te investeren en meer samen op te trekken. Het gaat vooral om thema's waarop die gezamenlijke aanpak nog onvoldoende integraal ontwikkeld is.

1. Doorlopende leer- en ontwikkelingslijnen

Voor alle overgangen (voorschools – primair – voortgezet – vervolgonderwijs – arbeidsmarkt) en voor de ondersteuning en begeleiding in deze sectoren geldt de noodzaak van continuïteit. Overgangen tussen sectoren, schoolwisselingen en wisseling in begeleiders kunnen risicomomenten zijn in de ontwikkeling en schoolloopbaan van kinderen, jongeren en studenten. Om daarop in te spelen willen we zorgen dat de begeleiding meegaat met kinderen en jongeren, ook als zij van school wisselen. Daarnaast zijn een warme overdracht, een goede voorbereiding en zachte landing cruciaal. De ontwikkeling van 'tussenconcepten' zoals 10 – 14 en 0 – 18 onderwijs zijn hier voorbeelden van.

2. Een stevige beroepskolom en brede arbeidsmarktstrategie

Er is een intensievere en tijdiger beroepsoriëntatie nodig. In de curricula moet ruimte worden gemaakt om dit mogelijk te maken. We willen vanuit breed partnerschap investeren in een stevige beroepskolom met passende doorstroomroutes. Drempels in de toelating tot een vervolgopleiding moeten verlaagd of weggenomen worden en stapelen moet worden gestimuleerd. Ook daarvoor is samenwerken vanuit partnerschap nodig. Samen moeten we de best passende doorstroomroutes mogelijk maken en studenten gelegenheid bieden om zich breed te blijven ontwikkelen (initieel en post-initieel). We kunnen leren van succesvolle stapelaars en de mogelijkheden hiervoor samen optimaliseren.

Ook is een brede arbeidsmarktstrategie nodig om beter én integraler in te spelen op de schaarste aan personeel in opvang, onderwijs en jeugdhulp. De succesvolle aanpak op zij-instroom moeten we vertalen naar opleiden in de school en samen voorzien in de begeleiding die daarbij past. Belangrijke voorwaarde om personeel te vinden en te behouden voor de stad is goede huisvesting. Rotterdam moet een aantrekkelijke stad zijn om in te werken én te wonen. Ook dat kunnen we alleen realiseren vanuit breed bestuurlijk partnerschap.

3. Integraal Masterplan Techniek en technologie

De tekorten in de technieksector leggen grote druk op de economische ontwikkeling van de stad en de maatschappij. Deze tekorten moeten snel worden verminderd. Kinderen, jongeren en studenten moeten in een vroeg stadium kunnen kennismaken met techniek. Een integraal Masterplan Techniek en Technologie is nodig en tripartiete samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs met de Human Capital Agenda als richtinggevend instrument.

Drempels verlagen, doorstroom verhogen

Opmaat voor een Rotterdamse Onderwijs Agenda als kompas voor de toekomst

Waarom een agenda?	Wat willen we bereiken?	Hoe gaan we dat doen?
<p>I. Rotterdam wil een leefbare, economisch sterke, sociale, gezonde en aantrekkelijke stad zijn voor wie er woont en werkt, opgroeit en zich ontwikkelt. Een inclusieve stad waar jong en oud kansen krijgt om zich naar vermogen te ontwikkelen. Een stad zonder drempels, met ruimte voor ieder om deel te nemen aan de samenleving.</p> <p>II. Het bestaande stelsel kent nog teveel onnodige en onwenselijke barrières voor een doorgaande ontwikkeling. Iedere overgang tussen onderwijssectoren, tussen beleidsdomeinen, tussen scholen, tussen school en thuis heeft risico's in zich. Ze noodzaken tot te vroege keuzes, veelvuldig afstemmen, vragen over wie doet wat en het overbruggen van schotten in geld en wet- en regelgeving.</p> <p>III. Initiatieven die we ondernemen dragen bij aan ons ideaal voor de jeugd, maar zijn nog onvoldoende verbonden en vanuit een integrale visie ingezet.</p>	<p>A. Ontwikkelen, innoveren en organiseren van een opvang-, onderwijs-, ondersteunings- en opleidingsinfrastructuur mét en voor kinderen, jongeren en studenten.</p> <p>B. Zorgen voor een sterke pedagogische en didactische basis en een rijke leeromgeving op alle plekken waar kinderen, jongeren en studenten verblijven, werken, leren en ontspannen. Being there!</p> <p>C. Maatwerk realiseren en flexibiliteit bieden.</p> <p>D. Zorgen voor een soepel verlopende onderwijsloopbaan door onderwijs en opleidingen beter met elkaar te verbinden.</p> <p>E. Perspectief op werk bieden.</p>	<p>Randvoorwaarden</p> <p>I. Meer werk maken van inclusie en gelijke kansen.</p> <p>II. Dekkend, passend, toegankelijk en duurzaam voorzieningenniveau.</p> <p>III. Rotterdam Kennishub.</p> <p>Inhoudelijke thema's</p> <p>1. Doorlopende leer- en ontwikkelingslijnen.</p> <p>2. Een stevige beroepskolom en een brede arbeidsmarktstrategie.</p> <p>3. Ontwikkelen van een integraal masterplan techniek en technologie.</p>

Deelnemerslijst ontwerpessies

Organisatie	Naam
Albeda College	Ron Kooren
CVO	Marc Mittelmeijer
Emmaus College	Raoul Majewski
Erasmus Universiteit Rotterdam	Brigitte Widdershoven
GSR	Melle de Vries
Hefgroep	Vigdis van der Giesen
Hogeschool In Holland	Nahied Rezwani
Hogeschool Rotterdam	Ron Bormans
Hogeschool Rotterdam	Els de Bock
Hogeschool Rotterdam	Anita Derks
Kind en Onderwijs Rotterdam	Rolf van den Berg
Kinderdam	Els Maasdam
LMC	Jamie Visser
PC Bordam	Diane Middelkoop
RVKO	Ton Groot Zwaaftink
Scheepvaart en Techniek College	Jan Kweekel
Stichting Boor	Renata Voss
Stichting Boor	Huub van Blijswijk
SWK Kinderopvang	Annemiek de Jong
Wartburg	Richard Toes
Zadkine	Esther Leeftink